

ZAŁĄCZNIK D do Gminnego Programu

Rewitalizacji miasta Zielona Góra

WYZNACZANIE OBSZARU REWITALIZACJI MIASTA ZIELONA GÓRA

Pracownia Badań
Społecznych i
Marketingowych

Raport z konsultacji społecznych

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

GŁÓWNE WNIOSKI

Granice proponowanego obszaru rewitalizacji w swojej istocie nie budziły wielu wątpliwości uczestników konsultacji. Pomysł zmiany dotychczasowych granic obszaru rewitalizacji w oparciu o diagnozę sytuacji w mieście jest uznany za dobry.

Powiększenie granic proponowanego obszaru rewitalizacji o pełen obszar Parku Poetów – dołączenie do obecnych granic terenów do ul. Szwajcarskiej oraz wschodniej obwodnicy miasta.

Konieczne jest prowadzenie działań informacyjno-konsultacyjnych dotyczących możliwości uczestnictwa różnych interesariuszy w projektowaniu działań rewitalizacyjnych na terenie miasta. Brak wiedzy na temat włączania się wielu kategorii podmiotów w możliwe do podjęcia zadania może spowodować ograniczenie rewitalizacji do działań urzędników, co nie pozostanie zgodne z założeniami całego procesu.

WPROWADZENIE

We współczesnych miastach, także w Zielonej Górze występują obszary, charakteryzujące się degradacją części zabudowy, wysokim stopniem dekapitalizacji infrastruktury technicznej, niedostępnością transportową, a także (a może przede wszystkim) koncentracją negatywnych zjawisk społecznych. Ogniskowanie się tego typu problemów skutkuje obniżeniem poziomu życia mieszkańców tych obszarów, zmniejszeniem ich atrakcyjności, co w konsekwencji pogłębia negatywne zjawiska i powoduje intensyfikację problemów depopulacyjnych.

Rewitalizacja jest sposobem na odnowę zaniedbanych fragmentów miasta. Ożywienie obszarów zdegradowanych ma przekładać się na poprawę jakości życia mieszkańców i służyć rozwiązywaniu złożonych problemów w sferze społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej. Tym samym rewitalizacja powinna przynosić zarówno zmiany społeczne (w tym m.in. wzrost aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców, spadek zagrożenia przestępczością, likwidację zagrożeń dla środowiska naturalnego), jak również gospodarcze.

Ważnym elementem w procesie przygotowania programu rewitalizacji jest partycypacja społeczna, a szczególnie prowadzenie konsultacji społecznych, które pozwalają na uzyskiwanie opinii, stanowisk, propozycji od instytucji i osób, których dotyczyć będą skutki proponowanych działań.

Prezentowany raport stanowi podsumowanie konsultacji społecznych związanych z wyznaczeniem obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra na potrzeby opracowania aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) do roku 2022.

Celem prowadzonych konsultacji było zebranie od interesariuszy rewitalizacji uwag, opinii i propozycji dotyczących delimitacji obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra, prowadzonej w ramach aktualizacji działań związanych z GPR.

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

Ustawa o rewitalizacji wyznaczająca ramy postępowania przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji określa podstawowe funkcje, które powinny pełnić konsultacje społeczne:

- 1) poznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążenie do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
- 2) prowadzenie, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu,
- 3) inicjowanie, umożliwianie i wspieranie działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- 4) zapewnienie udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji,
- 5) wspieranie inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- 6) zapewnienie w przygotowaniu, prowadzeniu i ocenie rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Aby móc wypełnić te cele, ustawa wskazuje interesariuszy procesu rewitalizacji, czyli osoby lub podmioty na których działania realizowane w ramach GPR mają wpływ. Są to:

- ⇒ mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wierzyci nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- ⇒ pozostali mieszkańcy gminy,

- ⇒ podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- ⇒ podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- ⇒ jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- ⇒ organy władzy publicznej,
- ⇒ inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Konsultacje społeczne trwały od 18 października do 17 listopada 2016 roku. Konsultacje realizowano w kilku formach:

- ⇒ zbierania opinii w postaci ankiet elektronicznych;
- ⇒ wywiadów z przedstawicielami organizacji pozarządowych i organizacji branżowych;
- ⇒ spotkań otwartych z mieszkańcami.

Informacje o konsultacjach projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru rewitalizacji w Zielonej Górze zamieszczono na 7 dni przed rozpoczęciem konsultacji zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji:

- ⇒ w Biuletynie Informacji Publicznej miasta Zielona Góra (bip.zielonagora.pl)
- ⇒ na stronie internetowej miasta Zielona Góra;
- ⇒ w tygodniku „Łącznik Zielonogórski”

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

Informacje na temat konsultacji były także rozpowszechniane przez zainteresowane osoby za pomocą portali społecznościowych, za pośrednictwem lokalnych mediów (Radio Zielona Góra, portal Gazety Wyborczej, Gazetę Lubuską oraz portal „Wzielonej.pl”).

Informacje o spotkaniach dostępne były także na ekranach reklamowych zamieszczonych w miejskich autobusach.

Prezentowany materiał dotyczący zgłoszonych uwag został podzielony według form konsultacji, z tym że odrębnie wskazano ogólne uwagi do projektu, aby ułatwić ich analizę i ułatwić uwzględnienie ich w dalszych pracach urzędników miejskich.

DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Z perspektywy podjętych działań ważnym elementem jest określenie czym jest obszar zdegradowany, stanowiący podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

Obszar zdegradowany to obszar na terenie miast, który znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, gdzie dodatkowo występuje przynajmniej jedno negatywne zjawisko ze sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej,

Obszar rewitalizacji to natomiast obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na

którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego będzie można prowadzić działania rewitalizacyjne.

Obszar rewitalizacji przedstawiony w projekcie uchwały do konsultacji został wyznaczony na podstawie diagnozy obszarów zdegradowanych i konsultacji społecznych przeprowadzonych we wrześniu i październiku 2016 roku przez Pracownię Badań Społecznych i Marketingowych na zlecenie Urzędu Miasta w Zielonej Górze.

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być również podzielony na podobszary, także nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Obszar zdegradowany został wyznaczony przez urzędników miejskich w oparciu o szczegółowe dane statystyczne, których zakres został zdefiniowany w Ustawie o rewitalizacji. Stanowiło to punkt wyjścia do realizacji badań społecznych mających na celu wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji. Granice obszaru rewitalizacji były przedmiotem badań z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej opartej m.in. na badaniach jakościowych (wywiady pogłębione z kartogramami oraz dyskusje eksperckie) oraz zostały diagnozowane w trakcie spacerów studyjnych z wykorzystaniem dokumentacji fotograficznej. Taki sposób postępowania pozwolił na identyfikację kluczowych problemów społeczno-gospodarczych w Zielonej Górze, równoległe naniesienie ich skali i intensywności w układzie jednostek urbanistycznych na mapę miasta.

SCHEMAT 1. SCHEMAT POSTĘPOWANIA PRZY AKTUALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA MIASTA ZIELONA GÓRA NA LATA 2016-22

Na podstawie danych za 2015 rok uzyskanych z GUS, Urzędu Miasta Zielona Góra, Komendy Miejskiej Policji oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dokonano charakterystyki wyróżnionych obszarów. Przyjęto regułę, według której wyznaczona część miasta zostanie zakwalifikowany do obszaru zdegradowanego, jeśli przekroczy wartość wskaźników referencyjnych dla Zielonej Góry co najmniej dwukrotnie w zakresie wskaźników obligatoryjnych i jednokrotnie w zakresie wskaźników fakultatywnych. Przyjęto następujące kryteria (wskaźniki) podstawowe i fakultatywne:

1. Poziom przestępczości i wykroczeń – liczba przestępstw i wykroczeń na 1000 ludności (dane KM Policji).

Ważnym elementem diagnozy jest ustalenie poziomu szeroko rozumianej przestępczości w mieście. Analiza liczby stwierdzonych przestępstw w kilku kategoriach kryminalnych, ma na celu wyłonienie obszarów miasta, w których najczęściej dochodzi do czynów naruszających przepisy prawa. Wskaźnik tego typu pomaga zobrazować poczucie bezpieczeństwa publicznego, a pośrednio także jakość życia społecznego w poszczególnych obszarach.

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

2. Długotrwałe ubóstwo i wykluczenie społeczne – liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 ludności (dane MOPS).

Długotrwałe ubóstwo rodzin – liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na 1000 rodzin (dane MOPS).

Bazę dla charakterystyki wartości wskaźników podstawowych stanowią dane dotyczące wsparcia uzyskiwanego przez mieszkańców, beneficjentów MOPS. W tym przypadku rodzin i osób, które z powodu swojej sytuacji życiowej uprawnieni są do korzystania z różnych form pomocy społecznej. Przymus korzystania ze wsparcia społecznego wywołuje wiele czynników, lecz przede wszystkim dotyczy bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej choroby, problemów opiekuńczo wychowawczych, w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, czy też np. nadużywania alkoholu. Dzięki wykorzystaniu powyższych danych statystycznych dokonano analizy poziomu występowania problemów społecznych rodzin zamieszkujących wydzielone obszary miasta. Wskaźnik pozwolił zidentyfikować te z nich, w których występuje największe nagromadzenie problemów społecznych.

3. Długotrwałe bezrobocie – udział długotrwałe bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym (dane GUS).

Za sytuację społeczną i ekonomiczną mieszkańców odpowiada w dużej mierze ich sytuacja zawodowa. W diagnozie ukazane zostały więc problemy różnych grup mieszkańców miasta spowodowane pozostawaniem poza rynkiem pracy, szczególnie osób długotrwałe bezrobotnych.

4. Poziom aktywności ekonomicznej – liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób (dane GUS).

Niebagatelne znaczenie dla podejmowanych analiz ma także określenie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców, definiowanej wpisami do rejestru REGON. Na poziom lokalnej aktywności gospodarczej ma wpływ wiele czynników, m.in. takich jak: lokalny poziom rozwój gospodarczego, polityka zrównoważonego rozwoju miasta, lokalny rynek pracy oraz problemy ze znalezieniem stałego zatrudnienia, poziom dochodów

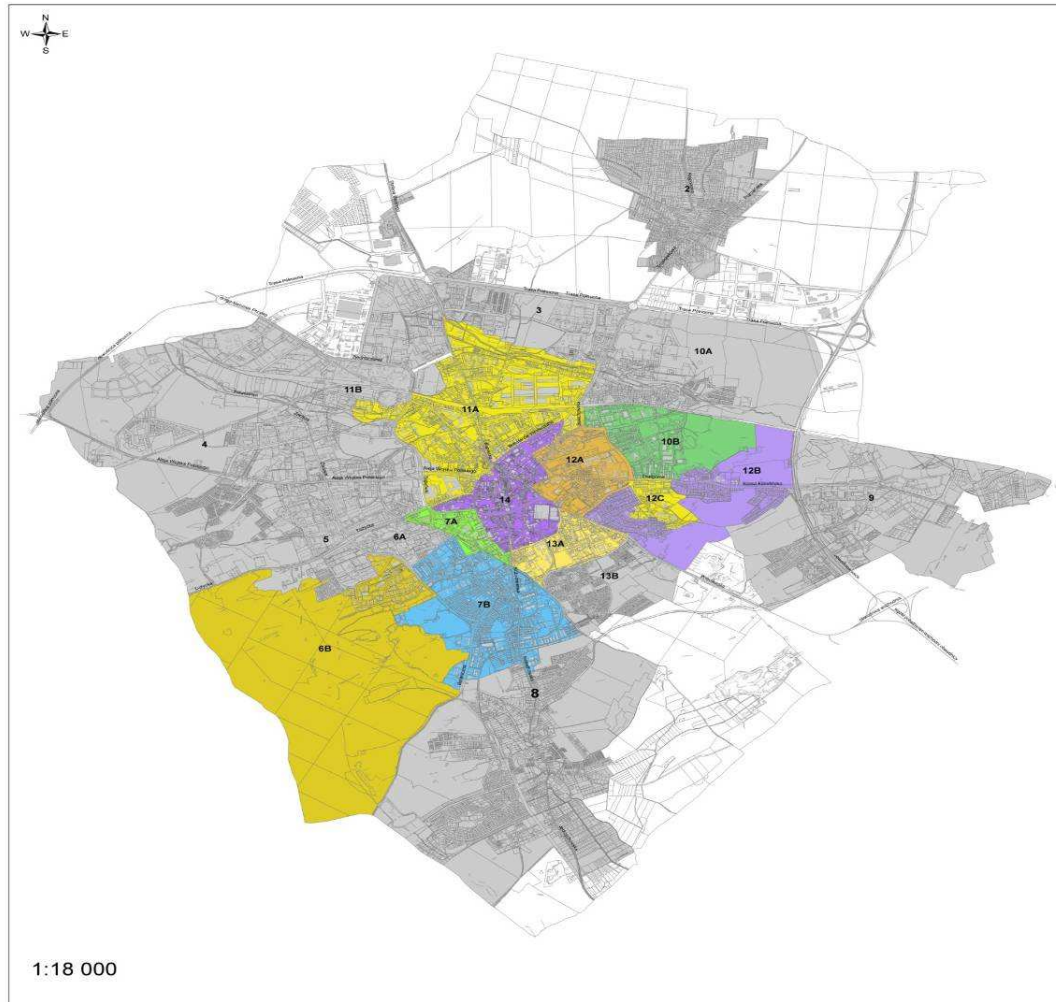
mieszkańców i konsumpcja społeczna. Analiza ukazuje skalę poziomu przedsiębiorczości w mieście, dzięki czemu wyłania się obraz sytuacji kryzysowej w tym aspekcie w odniesieniu do poszczególnych obszarów miasta.

5. Wskaźnik obciążenia demograficznego – udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (dane GUS).

Nie bez znaczenia dla podjętych rozważań jest także problem występowania niekorzystnych procesów demograficznych na terenie miasta. Można przyjąć, że proces starzenia się społeczeństw silnie oddziałuje na potrzeby mieszkańców i możliwości ich zaspokajania.

Wyliczone w ten sposób wskaźniki pozwoliły na wyznaczenie 10 obszarów zdegradowanych w których zjawiska negatywne społecznie osiągnęły wyższy poziom niż w pozostałych obszarach wyznaczonych na bazie rejonów szkół podstawowych w Zielonej Górze.

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

RYSUNEK 1. MAPA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO MIASTA ZIELONA GÓRA

Wyznaczając granice obszaru rewitalizacji uznaliśmy, że nagromadzenie problemów społecznych i zdegradowanej przestrzeni miasta koncentruje się w najstarszej, historycznej jego części i śródmieściu. Wynika to z bardziej zdegradowanych zasobów mieszkaniowych i relatywnie gorszych warunków życia. Proces wyludniania się centrów miast ma swoje konsekwencje w strukturze demograficznej ich mieszkańców, osoby lepiej sytuowane materialnie i o wyższym kapitale społecznym migrują do bardziej atrakcyjnych części miasta lub do strefy podmiejskiej. Wyraźnie zmienia się na tych obszarach struktura wieku, która wskazuje na szybsze starzenie populacji i pojawianie się związanych z tym problemów społecznych.

Nie bez znaczenia pozostają pełnione przez centralne obszary miasta funkcje, które powodują, że przebywa na nich zdecydowanie więcej osób, niż rzeczywiście mieszka. Rynek, deptak, okolice dworca kolejowego czy autobusowego, a także okolice klubów muzycznych są wskazywane przez interesariuszy jako miejsca w których odnotować można więcej zdarzeń zakłócania porządku publicznego. Prowadzone w mieście inwestycje powodują, że tuż obok przestrzeni odnowionych (np. nowy budynek mieszkalny czy biurowy), znajdują się takie, których stan jest dużo gorszy. Konsekwencją jest inny skład społeczny sąsiadujących mieszkańców, brak zainteresowania a nawet izolacja. Taki stan rzeczy - jak często zauważali nasi rozmówcy - powoduje, że planowane działania rewitalizacyjne powinny koncentrować się na rozwiązywaniu problemów mikrospołeczności i mieć także charakter punktowy. Koncentracja działań rewitalizacyjnych tylko na większych ogólnodostępnych przestrzeniach (plac, park) i poprawianie ich funkcjonalności nie wystarczy, aby proces rewitalizacji wpływał rzeczywiście na jakość życia mieszkańców.

Jako obszary bardziej zdegradowane niż inne w mieście zostały wskazane także osiedla znajdujące się nieco dalej od centrum, choć w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Mechanizm powstawania takich miejsc jest podobny, niższy standard mieszkań powoduje wyprowadzanie

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

się z tych obszarów rodzin osiągających wyższe dochody, w ich miejsce wprowadzają się nowi o niższym statusie materialnym. Z drugiej strony są to też osiedla, na których relatywnie mieszka więcej osób starszych. Znaczne przepływy mieszkańców powodują mniejszy poziom ich integracji, a skład społeczny, większe nagromadzenie różnego rodzaju negatywnych zjawisk.

Wypełnienie ustawowych warunków wyznaczenia obszaru rewitalizacji nie ogranicza się jedynie do spełnienia wskaźnika wielkości powierzchni i ludnościowego. Obszar rewitalizacji powinien być tak określony, aby dawał szansę na podejmowanie sugerowanych działań naprawczych powtarzanych w opiniach interesariuszy. Takie rozwiązanie daje szansę większego oddziaływania inicjatyw społecznych na wymagający interwencji obszar miasta. Ma to niebagatelne znaczenie w przypadku miasta o dużych obszarach występowania niekorzystnych zjawisk.

Istotnym wnioskiem płynącym z przeprowadzonej diagnozy gminy uzyskanej w prowadzonych wywiadach z interesariuszami jest konieczność podjęcia działań, które powinny koncentrować się przede wszystkim na aktywizacji i poprawie jakości życia mieszkańców miasta, w tym:

- ⇒ przeciwdziałaniu bezrobociu, szczególnie długotrwałemu (m.in. podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz poziomu przedsiębiorczości, eliminacja biernej postawy społeczeństwa),
- ⇒ przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz likwidacji barier przestrzennych,
- ⇒ zmniejszeniu problemu ubóstwa, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży,
- ⇒ zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa,

- ⇒ poprawie stanu technicznego obiektów budowlanych, szczególnie infrastruktury publicznej.
- ⇒ poprawie jakości i dostępności terenów rekreacyjnych i zieleni, w tym tworzenie nowych, atrakcyjnych przestrzeni oraz kreowanie miejsc spotkań lokalnych społeczności,
- ⇒ wykorzystaniu lokalnego potencjału śródmieścia dla rozwoju turystyki oraz poprawy wizerunku miasta jako całości.

Przeprowadzone badania wskazują nagromadzenie negatywnych zjawisk szczególnie w śródmieściu oraz obszarach bezpośrednio z nim sąsiadujących (14, 12a, 12c, 13a, 11a). Stąd te obszary bezsprzecznie znalazły się w projektowanym obszarze rewitalizacji, z małą modyfikacją przy obszarze 11a.

Modyfikacja granic obszaru 11a polega na wyłączeniu przestrzeni Zastalu jako strefy działalności gospodarczej, ulicy Źródlanej i Rusałki, na których lokuje się budownictwo jednorodzinne, a także nowego osiedla przy ulicy Obywatelskiej. Wyłączone tereny nie spełniają kryteriów, które wyznaczają obszar rewitalizacji.

Ze względu na strukturę społeczną i przestrzenną obszaru 12b, po wschodniej stronie od granic obszaru 12c, zaproponowaliśmy wyłączenie tego terenu z obszaru rewitalizacji. Tym samym wyłączone zostały tereny na wschód od skrzyżowania ul. Podgórznej z ul. Władysława IV, czyli tereny ulic: Armii Ludowej, Wileńska, Niecała, Miła, Gajowa, Kościuszkowców.

Nie budzi także wielu negatywnych skojarzeń także pozostała część obszaru 12b, stąd wyłączenie całego obszaru z projektowanych granic

WNIOSKI

Granice obszaru rewitalizacji bezsprzecznie znajdują się na terenie następujących obszarów:

- obszar 12a
- obszar 12c
- obszar 13a
- obszar 14

Wyłączono część obszarów:

- obszar 6b
- obszar 7a
- obszar 7b
- obszar 10b
- obszar 11a

Poszerzono granice obszaru:

- obszar 6b.

Wyłączono obszar:

- obszar 12b

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

rewitalizacji. Wskaźniki dotyczące korzystających z pomocy społecznej, tylko nieznacznie przekraczały wartości referencyjne, a pozostałe były niższe.

Wyłączono z obszaru 7a tereny os. Viniarnia, ponieważ jest to osiedle nowe i nie generujące negatywnych społecznie zjawisk, jakie wyznaczać powinny obszary do rewitalizacji.

Z terenu obszaru 7b odmienne w stosunku do reszty obszaru charakterystyki posiada część wokół ul. Ptasiej, Wypoczynek, Wyszyńskiego, Piastowskiej, oraz Krasickiego. Dzieje się tak ze względu na strukturę mieszkańców, która generuje więcej problemów społecznych i wymaga koncentracji działań z zakresu pomocy socjalnej na skalę większą niż ma to miejsce w pozostałych częściach tych obszarów. Z tego względu przede wszystkim ten fragment obszaru 7b powinien znajdować się w delimitowanym obszarze rewitalizacji, z pozostałych zrezygnowano.

Wyłączono także fragment obszaru 10b od ul. Bema do ul. Wyspiańskiego, czyli tereny gdzie ulokowane są instytucje pomocowe, szkoły i nowe osiedle apartamentowców POLAN.

Uwzględniając sugestie mieszkańców i interesariuszy rozważono powiększenie obszaru 6b w taki sposób, by obszar rewitalizacji objął także teren Liliowego Lasu i Dzikiej Ochli. Argumentem za przyjęciem takiego rozwiązania jest przede wszystkim możliwość wykorzystania rekreacyjnego potencjału tego terenu dla mieszkańców bezpośrednio z nim sąsiadujących. Powiększenie tego obszaru uwzględnia oczekiwania interesariuszy i daje szansę na jego lepsze funkcjonowanie w przyszłości. Mniejsze potrzeby społeczne zdiagnozowano na części ulicy Zawadzkiego 65 – 91 i z tego powodu nie znalazł się on w proponowanym obszarze rewitalizacji.

Rozważając różne wersje delimitacji obszaru rewitalizacji, wynikające z prowadzonych rozmów i zgłaszanych uwag poniżej zaproponowaliśmy granice, które zostały poddane dalszym konsultacjom społecznym.

Obszar rewitalizacji wyznaczają głównie następujące ulice:

Zawadzkiego „Zośki” (bez numerów 65-91), Cyryla i Metodego, Ptasia, Anieli Krzywoń, Witebska, Wyszyńskiego (od skrzyżowania z Zawadzkiego – na zachód), Armii Krajowej, 1-go Maja, Długa, Moniuszki (bez kompleksu Viniarnia), Fabryczna, Owocowa, Ogrodowa, Konopnickiej, Wesoła, Lisia, Wandy, Dąbrowskiego, Jana z Kolna, Łąkowa, Batorego (do ronda z Energetyków), Harcerska, Obywatelska, Rusałki, Źródlana, Krakusa, Jelenia, Świętojańska, Zamkowa, Boduena, przy Gazowni, Osadnicza, Objazdowa, Składowa, Krucza, Piesza, Dworcowa, Lipowa, Klonowa, Chopina, Akacyjowa, Spółdzielcza, Bohaterów Westerplatte, Kasprowicza, Reja, Lisowskiego, Żeromskiego, Sobieskiego, Mickiewicza, Ciesielska, Sowińskiego, Twardowskiego, Sikorskiego, Średnia, Tylna, Owocowa, Ułańska, Kupiecka, al. Niepodległości, 30 maja 1960r., Stary Rynek, Masarska, Kościelna, św. Jadwigi, Drzewna, Licealna, Grottgera, Jedności, Plac Słowiański, Morełowa, Staffa, Stroma, Partyzantów, Wrocławska, Wąska, Strzelecka, Jasińskiego, Chrobrego, Krzywoustego, Mieszka I, Ceglana, Piaskowa, Podgórna, św. Kingi, Nad Łąkami, Staszica, Wyspiańskiego, Dzika, Zamenhoffa, Waryńskiego, Konicza, Szafrana, Dolna i Sportowa, Chmielna, Władysława IV, Osiedlowa, Kombatantów, Zielonogórska, Piastowska, Ptasia, Wypoczynek, Krasickiego.

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

Inaczej rzecz ujmując proponowany obszar rewitalizacji wyznaczają:

Obszar 11a z wyłączeniem ulic Rusalki, Źródlanej i osiedla na ulicy Obywatelskiej, a także terenów Zastalu

Obszar 12a w całości

Obszar 12c w całości

Obszar 13a w całości

Obszar 14 w całości

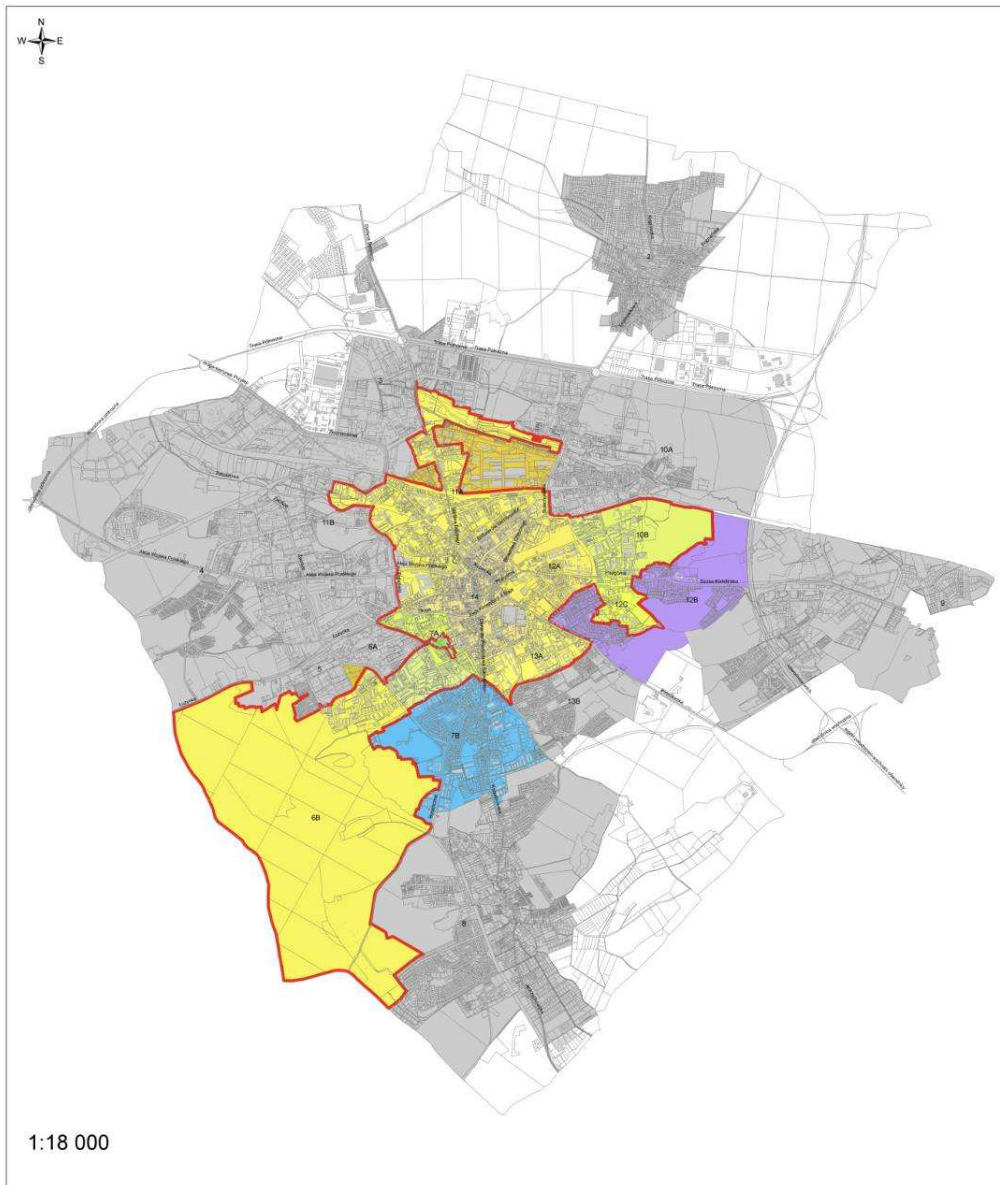
Obszar 10b bez fragmentu między ulicami Bema, Wyspiańskiego i Staszica

Obszar 7a bez kompleksu Viniarnia

Obszar 7b ograniczony do ulic: Wiśniowa, Wypoczynek, Ptasia, Piastowska, Krasickiego.

Obszar 6b powiększony o tereny Lasu Liliowego i Dzikiej Ochli i pomniejszony o ul. Zawadzkiego 65 - 91

Obszar 12b wyłączony w całości

PRZEBIEG KONSULTACJI

Konsultacje proponowanych granic obszaru rewitalizacji przebiegały w trzech zróżnicowanych formach, tak by dać możliwość uczestnictwa w przedsięwzięciu jak najszerzej definiowanemu gronu interesariuszy.

Przez cały okres trwania ogłoszonych konsultacji wszystkie zainteresowane osoby miały możliwość podzielenia się swoimi opiniami i ocenami w ankiecie elektronicznej, dostępnej w serwisie internetowym Urzędu Miasta Zielona Góra.

Zrealizowano także 30 wywiadów skategoryzowanych z przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz organizacji branżowych na terenie miasta.

Zorganizowano także dwa spotkania otwarte dla mieszkańców, które odbyły się 24 października 2016 roku oraz 7 listopada 2016 roku, o godzinie 17.30 w auli, w budynku Centrum Pomocy Rodzinie, w Zielonej Górze, przy ul. Długiej.

W trakcie konsultacji zależało nam na poznaniu ocen granic proponowanego obszaru rewitalizacji, argumentacji ewentualnych zmian oraz wskazaniu najbardziej dotkliwych problemów na tym terenie, które powinny zostać rozwiązane w pierwszej kolejności.

Spotkania informacyjno-konsultacyjne

Odbyły się dwa spotkania informacyjno-konsultacyjne, których przebieg i zgłoszone uwagi zostaną omówione w sposób zagregowany.

TABELA 1. FREKWENCJA W TRAKCIE SPOTKAŃ INFORMACYJNO-KONSULTACYJNYCH

Spotkanie 24 października 2016	Spotkanie 7 listopada 2016
13 osób	15 osób

Spotkania zostały zorganizowane i moderowane przez Pracownię Badań Społecznych i Marketingowych. W trakcie spotkań władze miejskie były reprezentowane przez panią kierownik Biura Urbanistyki i Planowania - Małgorzatę Maško - Horyzę, a na spotkaniu 24 października 2016 roku także przez zastępcę Prezydenta Miasta - Krzysztofa Kaliszuka.

Obydwa spotkania miały zbliżony przebieg. Osobą odpowiedzialną za wprowadzenie oraz moderowanie spotkania był Krzysztof Lisowski. Przedstawiciele Urzędu Miasta zaprezentowali zasady aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, szczególnie w aspekcie związanym ze zmianą pierwotnie ustalonych granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ważnym elementem było tu także przedstawienie pomysłów i możliwości uzyskania wsparcia w ramach projektowanych działań rewitalizacyjnych.

Kierownik Biura Planowania Przestrzennego przedstawiła obszar objęty działaniami w uchwalonym w lipcu 2016 roku GPR dla Zielonej Góry (podobszar A, B, C, D) oraz sześć kierunków działań jakie zapisano w programie do realizacji. Uzasadniła konieczność przystąpienia do Aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, szczególnie w kontekście występowania o wsparcie ze środków unijnych.

Pani Małgorzata Maško-Horyza zaprezentowała kroki podjęte przez miasto w celu zdiagnozowania obszaru zdegradowanego, gdzie kumulują się negatywne zjawiska o

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

charakterze społecznym, gospodarczym, technicznym i środowiskowym, w perspektywie obszarów wyznaczonych zasięgiem szkół podstawowych (pierwotnie 20 obszarów).

Prezydent – podkreślał, że myślenie o rewitalizacji w Zielonej Górze to proces długotrwały, trwający ponad 7 lat, uwzględniający opinie różnych podmiotów, a założenia do dzisiejszych programów bazują na tych, które zapisano już w LPR. Omawiając preferowane przez miasto działania Prezydent podkreślał potrzebę położenia nacisku na realizację zadań na przestrzeniach wspólnych – Placu Teatralnym, placu przy Filharmonii, Dolinie Gęsniaka i Parku Winnym, wraz z projektem monitoringu całego terenu śródmieścia. Miejsca, których dotyczą prezentowane projekty są zdaniem prezydenta wizytówkami miasta i mają funkcje przeznaczone dla wszystkich mieszkańców. Prezydent poruszył też kwestie innych działań, zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców, a koncentrujących się na terenach zieleni, bez uwzględnienia ich funkcji rekreacyjnych i edukacyjnych. Działania zapisane w obowiązującym GPR mogą zostać uzupełnione, poszerzone o działania nowe, na zmienionym obszarze, których inicjatorem nie musi być miasto i jego urzędnicy.

Krzysztof Lisowski przedstawił diagnozę obszaru zdegradowanego oraz procedurę delimitacji obszaru rewitalizacji, mając na uwadze konieczność zawężenia obszaru zdegradowanego, aby wypełnić założenia ustawowo określonych wskaźników. Po zakończeniu prezentacji uczestnicy spotkania zostali zaproszeni do dyskusji. W spotkaniach udział wzięli mieszkańcy miasta oraz osoby reprezentujące szereg działających na terenie miasta organizacji społecznych i związków branżowych. Różnorodny charakter uczestników spotkania znalazł swoje odzwierciedlenie w prezentowanych stanowiskach.

Można odnieść wrażenie, że poziom wiedzy na temat całego procesu planowania rewitalizacji w Zielonej Górze jest na umiarkowanie niskim poziomie i miał zwykle dość powierzchowny charakter. Władze miasta stały się odbiorcą wielu zarzutów związanych z podejmowaniem decyzji niezgodnych z potrzebami zgłaszanymi przez mieszkańców.

W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych dotyczących zaproponowanych granic obszaru rewitalizacji zgłoszono wiele uwag o charakterze merytorycznym z propozycjami wprowadzenia nowych rozwiązań, uwag zmierzających do odrzucenia zaproponowanych rozwiązań oraz uwagi o charakterze poglądowym, przedstawiające opinie autorów w zakresie przedmiotowego obszaru. Część głosów odniosła się wyraźnie do kwestii delimitacji obszaru rewitalizacji, część do zgłoszenia uwag i propozycji związanych z możliwością podejmowania działań w tym zakresie.

Uwagi dotyczące reguł prowadzonej diagnozy:

- ⇒ Jednym ze zgłaszanych problemów było wyraźne pominięcie w analizach diagnostycznych wielu wymiarów niepełnosprawności mieszkańców w mieście, także deficytów infrastrukturalnych w tym zakresie.
- ⇒ Zastrzeżenia pojawiły się także w odniesieniu do pomiaru przedsiębiorczości mieszkańców, bazującym jedynie na danych nieaktualizowanych z systemu REGON oraz braku uwzględnienia w pierwotnej diagnozie stanu technicznego budynków.

Granice obszaru:

- ⇒ Problematicznym dla uczestników spotkania było włączenie do granic obszaru zdegradowanego terenów przemysłowych – w okolicach ul.

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

Osadniczej z jednej strony, czy Zastalu z drugiej. Wyłączenie tych miejsc w granicach obszaru rewitalizacji jest zabiegiem uznanym za właściwy.

- ⇒ Zdaniem niektórych uczestników wyłączenie terenów przemysłowych Zastalu powoduje zdecydowaną wyrwę na nowej mapie obszaru rewitalizacji, co zaburza spójność tego terenu. Wytłumaczono argumentację towarzyszącą decyzji o wyłączeniu tego miejsca, uwzględniając konieczność kumulacji negatywnych zjawisk społecznych.
- ⇒ Docenianym przez uczestników spotkań elementem delimitacji jest poszerzenie granic wyznaczonego poprzednio zasięgu Śródmieścia.
- ⇒ Położenie nacisku na przestrzenie wspólne ma się przekładać na możliwość podejmowania w tym miejscu działań społecznych w dalszej perspektywie, co jest traktowane jako dobry punkt wyjścia do zaangażowania różnych podmiotów.
- ⇒ Podkreślano także to, że ważne dla skuteczności prowadzonej rewitalizacji jest jej zauważalność. Zauważalność gwarantuje skupienie uwagi na wyróżnionych priorytetach. Ważne jest więc nierezygnowanie z terenów zieleni na tym obszarze, które stanowią ok. 60% proponowanego obszaru rewitalizacji.
- ⇒ Pojawiła się wątpliwość dotycząca wyłączenia starzejącego się, stąd mocno specyficznego osiedla domków jednorodzinnych na południe od ul. Kilińskiego. Zdaniem uczestników spotkania jest to miejsce zamieszkiwane przez wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, samotnych i odizolowanych, o których warto zadbać. Argumentem wyjaśniającym motywację autorów opracowania proponowanego obszaru rewitalizacji jest brak możliwości zaprojektowania miejsc integracyjnych na tym terenie, ze względu na specyfikę terenu, a jednocześnie bliskość wielu innych miejsc, gdzie proponowane w dyskusji działania mogą być lokalizowane.

- ⇒ Część głosów uczestników spotkań dotyczyła wyraźnie obszarów zieleni na terenie miasta – Parku Poetów i Lasu Piastowskiego. W kwestii granic obszaru wyznaczonych na linii torów kolejowych na północnym odcinku Parku Poetów, zaproponowano przesunięcie tej granicy do ul. Szwajcarskiej, oraz na wschód – do miejsca budowy trasy S-3, po to by umożliwić podjęcie ewentualnych prac związanych z funkcjami retencyjnymi tych miejsc. Zdaniem osób zgłaszających tę uwagę dzielenie obszaru Parku Poetów na tym etapie jest zabiegiem sztucznym.
- ⇒ Jednym z zarzutów podejmowanych przez uczestników spotkania jest objęcie projektowanym obszarem rewitalizacji miejsc, gdzie władze miejskie promują kontrowersyjne inwestycje – szczególnie Parku Tysiąclecia oraz Wzgórz Piastowskich. W dyskusji pojawiła się wskazówka ograniczenia terenu do Parku Piastowskiego, co daje większą szansę na kumulację w tym miejscu działań integrujących społeczność. Ważnym argumentem jest tu także traktowanie tego terenu jako kontynuacji działań podejmowanych wcześniej w dokumentach planistycznych i rewitalizacyjnych.
- ⇒ Obawy uczestników związane są także z tym, że skoro miasto dysponuje na tym etapie przemyślanym pomysłem na zagospodarowanie społeczne tych terenów, to automatycznie zmniejsza się szansa na skorzystanie z funduszy na te cele przez inne podmioty. To także podkreśla wątpliwość włączania tego terenu w obszar rewitalizacji w całości.
- ⇒ W kwestii dyskusji o granicy obszaru w okolicach Lasu Piastowskiego padła propozycja przesunięcia obszaru w kierunku wieży Bismarcka. Argumentem przeciwko takiej propozycji jest fakt, że teren ten należy do innej gminy, Świdnica, więc nie ma formalno-prawnej możliwości łączenia obszarów w ramach tego projektu.

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

- ⇒ Wątpliwości budziło także włączenie terenu całych Wzgórz Piastowskich w obszar rewitalizacji. Przestrzenią wspólną, na którą warto położyć nacisk jest obszar Parku Piastowskiego. Dzikie tereny leśne powinny zachować swój charakter – stąd często pojawiające się głosy o pozostawieniu tego terenu poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji.
- ⇒ Pojawiło się pytanie dotyczące sposobu, czy pomysłu na wykorzystanie Domu Winiarza, stanowiące jednocześnie punkt wyjścia dla dalszego szukania możliwości określenia działań rewitalizacyjnych.
- ⇒ Poszerzenie granic obszaru rewitalizacji w stosunku do dotychczas prezentowanego w dokumentach rewitalizacyjnych powoduje, że proponowany obszar jest określany jako pełniejszy i lepiej oddający specyfikę zróżnicowanego miasta, jakim jest Zielona Góra.

Sposób myślenia o rewitalizacji:

- ⇒ Uczestnicy spotkań informacyjnych zwracają uwagę także na konieczność dbania o zbieżność myślenia o przyszłych działaniach rewitalizacyjnych z założeniami rewitalizacji jako procesu poprawy wartości kryzysowych współczynników w mieście.
- ⇒ Z wypowiedzi uczestników spotkania można odczytać, że istnieje poważna obawa, że Program przyniesie efekty odmienne od zamierzonych i rewitalizacja nie zmieni poziomu jakości życia mieszkańców i nie przyczyni się do zmniejszenia poziomu problemów społecznych na terenie miasta.
- ⇒ W trakcie dyskusji na temat proponowanych granic pojawiła się wątpliwość dotycząca konieczności uwzględnienia możliwych do podjęcia działań w

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego w mieście.

⇒ Mieszkańcy podkreślają konieczność myślenia o rewitalizacji, jako o procesie realizowanym w drugiej perspektywie z uwzględnieniem konieczności poprawy sytuacji mieszkańców. Kwestią sporną nie są więc same granice, ale pomysły na ewentualne zagospodarowanie tego terenu, a raczej ich drażliwych fragmentów.

Wstępnie definiowane potrzeby rewitalizacyjne zgłaszane przez uczestników spotkań:

Istotnym elementem prawidłowego przeprowadzenia rewitalizacji jest rzetelne pozyskanie wiedzy o potrzebach mieszkańców oraz o ich gotowości do włączenia się do proponowanych działań. Dlatego w badaniu zapytano o ocenę gotowości do włączania się w taką aktywność. Można uznać, że poziom tej gotowości prezentowany w trakcie spotkań był bardzo niski. Dominującym wrażeniem jest traktowanie miasta jako podmiotu odpowiedzialnego w głównej mierze za planowanie i wdrażanie działań rewitalizacyjnych. Można to zinterpretować jako efekt braku wiedzy o możliwościach i konkretnych procedurach partycypacji w działaniach rewitalizacyjnych różnych interesariuszy.

Pojawiło się pytanie o możliwą pomoc różnym podmiotom w uczestnictwie w procesie rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem kategorii zarządców nieruchomości.

Rozpoznanie potrzeb mieszkańców w zakresie działań poprawiających jakość życia koncentrowało się na trzech wyraźnych punktach:

⇒ organizacja i animacja działań integracyjnych dla osób starszych, łącznie z powstaniem miejsc pobytu dziennego;

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

- ⇒ animacja działań dla dzieci i młodzieży – w wielu miejscach jest infrastruktura, ale brakuje sprawnej organizacji działań i pokierowania działaniami w efektywny sposób;
- ⇒ powstanie miejsc pełniących funkcje świetlic czy lokalnych domów kultury;
- ⇒ intensyfikacja działań kulturalnych i animacji poza granicami szeroko definiowanego centrum miasta.

Wskazywane działania były ilustrowane wieloma przykładami funkcjonowania w innych miastach w kraju i za granicą. Był to dobry przykład połączenia wysiłków różnych kategorii interesariuszy.

Ważny głos w dyskusji dotyczył zwracania uwagi na weryfikację rozbudowanych potrzeb i planów mieszkańców co do dalszych działań, z uwarunkowaniami technicznymi i prawnymi. Często bowiem wizje niektórych osób nie są możliwe do zrealizowania.

Wywiady skategoryzowane

Wywiady skategoryzowane odnosiły się przede wszystkim do zaproponowanych granic obszaru rewitalizacji, chodziło o ustalenie na ile zdaniem interesariuszy propozycja jest trafna, nie zawiera przestrzeni miasta, które nie powinny się tam znaleźć lub pomija takie obszary Zielonej Góry, które w obszar rewitalizacji powinny zostać włączone.

Szczegółowe pytania (jednakowe dla wszystkich) dotyczyły następujących wątków:

- Czy obszar rewitalizacji został zaproponowany właściwie, czy może jest zbyt szeroki lub zbyt wąski?
- W jakich miejscach zaproponowanego obszaru występuje największe natężenie problemów społecznych?

- W jakich miejscach zaproponowanego obszaru występuje największe natężenie problemów technicznych?
- Czy wskazane problemy oddziałują także na mieszkańców pozostałych obszarów miasta?
- W jaki sposób planowana rewitalizacja wpłynie na sytuację mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji?
- Czy i w jakim stopniu planowana rewitalizacja wpłynie na sytuację mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji?
- Jakie działania powinny być podejmowane na obszarze rewitalizacji w pierwszej kolejności aby podnieść jakość życia mieszkańców?
- Jakie powinny być efekty podejmowanych działań rewitalizacyjnych?
- Czy organizacja lub instytucja z którą przeprowadzono konsultacje dostrzega dla siebie rolę w procesie rewitalizacji?
- Czy na zaproponowanym obszarze rewitalizacji organizacja lub instytucja z którą przeprowadzono konsultacje prowadzi jakieś działania, które mogłyby być kontynuowane?
- Jakie nowe działania organizacja lub instytucja z którą przeprowadzono konsultacje chciałaby podjąć, włączając się w proces rewitalizacji?

Podzielili się z nami swoimi opiniami i ocenami przedstawiciele niżej wymienionych organizacji i instytucji:

- ⇒ Zielonogórskie Towarzystwo Upiększania Miasta
- ⇒ Ruch Miejski Obywatele Zielonej Góry
- ⇒ Pracownia Rewitalizacji Społecznej Uniwersytetu Zielonogórskiego
- ⇒ Stowarzyszenie Dialog-Współpraca-Rozwój
- ⇒ Stowarzyszenie Urbanistów ZOIU z siedzibą we Wrocławiu

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

- ⇒ Samochodowy Klub Turystyczny
- ⇒ Fundacja Obserwatorium Społeczne Inter Alia
- ⇒ Stowarzyszenie My Zielonogórzanie
- ⇒ Młodzieżowa Rada Miasta
- ⇒ Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
- ⇒ Uniwersytet Zielonogórski WBAiIŚ
- ⇒ Spółdzielnie mieszkaniowe
- ⇒ Bractwo Biegaczy Zielona Góra
- ⇒ Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
- ⇒
- ⇒
- ⇒
- ⇒
- ⇒
- ⇒

Granice obszaru:

Uczestnicy konsultacji zgłosili uwagi dotyczące zaproponowanych granic obszaru rewitalizacji, część z nich odnosiła się do jego poszerzenia:

1. Pierwsza propozycja dotyczyła przywrócenia w granice obszaru rewitalizacji terenów, których nie ma w aktualizacji. W nowej propozycji (aktualizacji) granic obszaru rewitalizacji wyłączono dwa fragmenty, na wschodzie miasta, które pierwotnie znajdowały się w tym obszarze. Chodzi o cały teren znajdujący się na północ od torów kolejowych przy ulicy szwajcarskiej (bardzo cenny przyrodniczo fragment doliny Gęśnika), wschodnią część Parku Poetów i ulicę Akademicką. Zdaniem osoby zgłaszającej propozycję wskazane tereny powinny zostać ponownie włączone w granice obszaru rewitalizacji z dwóch powodów:
 - „Ochrona przed ewentualnymi zniszczeniami zrewitalizowanych obiektów powodowanymi działaniem nadmiarem wody po silnych opadach w dalszych częściach Doliny Gęśnika (Wągmostaw, ul. Źródłana). Należy pamiętać o tym, że Gęśnik jest kanałem odprowadzającym deszczówkę wschodniej części Zielonej Góry.”
 - „Ochrona przyrody (zachowanie cennego lasu łągowego i grądu. Niedopuszczenie do jego przesuszania przez utrzymywanie odpowiedniego poziomu wody w Gęśniku i możliwość swobodnego rozlewania się strumienia w lesie łągowym/grądzie w okresach wezbrania wody.”
2. Kolejna propozycja dotyczyła powiększenia obszaru rewitalizacji o kwadrat zamknięty ulicami: Kilińskiego, Jaskółcza, Botaniczna i ks. Michalskiego. Obszar ten jest częścią obszaru uznanego za zdegradowany i którego tylko część została zakwalifikowana do obszaru rewitalizacji. Uzasadnienie odwoływało się do następujących argumentów:
 - „Wspomniany wyżej obszar charakteryzuje się zabudową mieszkaniową jednorodziną pochodzącą z lat 70 ubiegłego wieku, która w dużej części jest

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

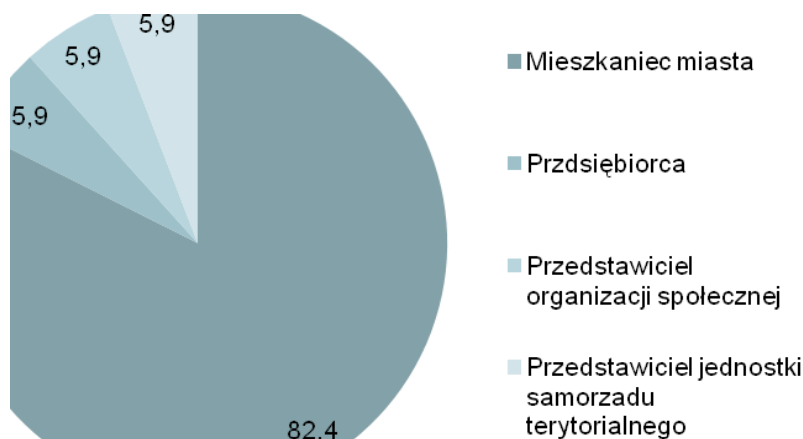
zamieszkała przez osoby w podeszłym wieku, często zamieszkujące samotnie. Osoby te nierzadko schorowane, rzadko wychodzą z domu. Lokalna społeczność podlega stopniowej atomizacji czy też dezintegracji.”

3. Trzecia propozycja poszerzenia granic obszaru rewitalizacji zgłoszona przez spółdzielnię mieszkaniową „Młodzieżowiec” odnosiła się do terenów zielonych, przyległych do ulicy Foluszowej. Proponowano w niej poszerzenie obszaru 11a o działki 40/2, 54/2, 63 i 64. Uzasadnienie odnosiło się do argument, że „na tych działkach obecnie znajduje się zaniedbana zieleń, tj. stare drzewa, krzewy, zarośla. Niewielkim nakładem środków można teren uporządkować żeby powstał teren rekreacji/skwer dla mieszkańców miasta”
- 4.

Ankiety elektroniczne

Wszystkim chętnym zaproponowano podzielenie się opiniami i ocenami proponowanego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w formie udziału w ankiecie elektronicznej.

W okresie trwania konsultacji z tego rozwiązania skorzystało 16 osób, z czego zdecydowana większość (82,4%) to mieszkańcy miasta.

WYKRES 1. CHARAKTERYSTYKA OSÓB WYPEŁNIAJĄCYCH ANKIETĘ

Ankieta podzielona była na kilka bloków tematycznych. Pierwszy dotyczył rozpoznania warunków życia w mieście z uwzględnieniem różnych typów problemów doskwierających mieszkańcom – zarówno o charakterze technicznym, jak i społecznym i związanym z brakiem dostępności określonych miejsc w przestrzeni.

Ocena kumulacji problemów technicznych

- ⇒ Najczęściej wskazywanym przez mieszkańców problemem jest niedostateczna liczba miejsc parkingowych.
- ⇒ Wśród problemów technicznych wskazywanych jako często występujące mieszkańcy wskazują kiepski stan dróg i chodników.
- ⇒ Respondenci zauważają także niską jakość dostępnej małej architektury na terenie miasta – takiej jak ławki, klomby, śmietniki, itp.

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

TABELA 2. CHARAKTERYSTYKA WSKAZANYCH PROBLEMÓW TECHNICZNYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA TERENIE MIASTA.

		N	%
Problemy techniczne	Zły stan dróg i chodników	7	41,2%
	Niedostateczna liczba miejsc parkingowych	13	76,5%
	Brak ścieżek rowerowych	1	5,9%
	Niska jakość urządzeń małej architektury (np. ławki, kwietniki, śmietniki) lub ich brak	6	35,3%
	Zanieczyszczone ulice, trawniki, nieprzyjemne zapachy	2	11,8%
	Brak terenów zielonych i spacerowych, boisk, placów zabaw	2	11,8%
	Zdewastowane i opuszczone tereny przemysłowe/pokolejowe	1	5,9%
	Zły stan techniczny obiektów	2	11,8%
	Niedostosowanie infrastruktury miejskiej dla osób z ograniczoną zdolnością poruszania się	3	17,6%
	Inne	4	23,5%

Ocena kumulacji problemów społecznych

Wskazanie problemów społecznych przez badanych rzuca światło na te kwestie, które w pierwszej kolejności powinny zostać naprawione za pomocą przyszłych działań rewitalizacyjnych.

- ⇒ Wśród najczęściej wskazywanych problemów społecznych jest słaba integracja mieszkańców, mogąca przełożyć się na atomizację jednostek, czy nawet całych osiedli.
- ⇒ Respondenci narzekają także na trudne, uciążliwe sąsiedztwa
- ⇒ Problem jest też duży poziom agresji, wandalizm i chuligaństwo młodych ludzi.

TABELA 3. OCENA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE

		N	%
Problemy społeczne	Chuligaństwo, wandalizm, agresywne zachowania młodzieży	5	33,3%
	Zagrożenie przestępczością	1	6,7%
	Uciążliwe sąsiedztwo	6	40,0%
	Słaba integracja lokalnej społeczności	11	73,3%
	Pozostawianie dzieci bez opieki	1	6,7%
	Bieda, ubóstwo	1	6,7%
	Bezrobocie	1	6,7%
	Brak opieki izolacja osób starszych	4	26,7%
	Patologie społeczne (np. alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie)	1	6,7%
	Inne	1	6,7%

Miejsca, jakich brakuje w pobliżu danego miejsca, aby mieszkańcom łatwiej było zaspokajać swoje potrzeby

Wskazując miejsca, jakich na danej przestrzeni w mieście brakuje po raz kolejny można zauważyć dominację problemów wynikających z harmonijnego współżycia mieszkańców i ich integracji. W wielu przypadkach (na to też wskazywała diagnoza obszaru kryzysowego dokonana na podstawie twardych danych) dotyczy to braku pomysłu w mieście na poprawę aktywności z jednej strony osób starszych, z drugiej dzieci i młodzieży.

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

- ⇒ W ankiecie brak miejsc do spędzania czasu przez osoby w różnym wieku wskazało aż 75% badanych.
- ⇒ Respondenci wskazywali jednocześnie na brak miejsc do spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu – place zabaw, zadbane parki, skwery, itp.

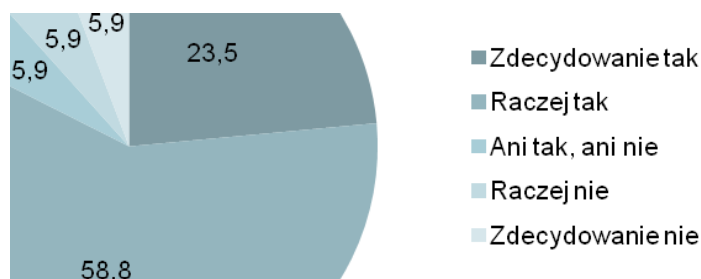
TABELA 4. MIEJSCA JAKICH BRAKUJE W MIEŚCIE

		N	%
Miejsca, jakich brakuje	Miejsc do spędzania czasu wolnego (np. plac zabaw, park)	7	43,8%
	Miejsc aktywizujących osoby w różnym wieku (np. świetlica, dom kultury klub)	12	75,0%
	Domów pobytu dziennego dla osób starszych	2	12,5%
	Placówek opiekuńczych i oświatowych (żłobki, przedszkola, szkoły)	2	12,5%
	Sklepów	1	6,3%
	Przystanków autobusowych	1	6,3%
	Lokali gastronomicznych	3	18,8%
	Inne	3	18,8%

Ocena swojego miejsca zamieszkania jako miejsca dobrego do życia

Osoby, które wypełniły ankietę elektroniczną przyznają, że miejsce, w którym mieszkają (definiowane subiektywnie – ograniczone do ulic, czy osiedli) jest miejscem dobrym do życia.

Analizując te wskazania z punktu widzenia założeń planowanej rewitalizacji można by mówić o tym, że nie potrzeba spektakularnych inwestycji i działań, aby jakość życia mieszkańców była jeszcze lepsza.

WYKRES 2. OCENA SWOJEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA, JAKO DOBREGO MIEJSCA DO ŻYCIA

Argumentując swoje oceny respondenci wskazują, że dobrze się im mieszka, gdyż:

- ⇒ *Blisko do wszystkiego*
- ⇒ *Bliskość wylotu poza miasto CRS*
- ⇒ *Bo jest dobre, nie ma wielu problemów*
- ⇒ *Dużo zieleni, w pobliżu akwen wodny, ścieżka zdrowia w Liliowym Lesie*
- ⇒ *Lokalizacja przy parku i ogrodzie botanicznym, w miarę cicho*
- ⇒ *Miejsce ciche i spokojne. Blisko park, las. Niedaleko do centrum miasta.*

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

- ⇒ *Mieszkanie blisko lasu, a jednocześnie stosunkowo niedaleko do centrum. Dobra komunikacja. Brak zagospodarowania lasów komunalnych, parków i obiektów rekreacyjno sportowych.*
- ⇒ *Nieduża odległość do obiektów użyteczności publicznej i dobry wyjazd z miasta w stronę Gubina*
- ⇒ *spokój, łatwy dostęp do centrum*
- ⇒ *Tereny zielone w pobliżu, czystość, zadbane obiekty, bliskość sklepów*
- ⇒ *W miarę spokojna okolica, bez chuligaństwa i innej patologii. Bliskość wielu sklepów. Bliskość giełdy. Negatyw to duży ruch samochodowy na ul. Energetyków.*
- ⇒ *W ostatnich latach nastąpiła degradacja otoczenia: rudery, opuszczone budynki, koczujący bezdomni, dzikie wysypiska śmieci na ul. Folszowej.*
- ⇒ *Wszędzie jest blisko, wszystkie instytucje są dostępne, jest zielono i jest wiele miejsc, gdzie można spędzić wolny czas*
- ⇒ *Zniszczona zieleń, którą miasto się najwyraźniej nie zajmuje, teren przed blokiem jest zaniedbany, a wokół zamkniętego śmietnika leżą stale ogromne sterty śmieci i rupieci. Może podrzucane są z pobliskiego bazaru? Trawniki koszone są chyba tylko raz do roku. Trawy (gęsto przerastane chwastami) wyrastają co roku do wysokości kilkudziesięciu centymetrów i wykwitają. A przecież wiele osób ma alergię na pyłki traw, o estetyce takiego niby-trawnika nie wspomnę. Już nawet w czasach socjalizmu było tutaj ładniej. Także Park Piastowski jest mocno zaniedbany, zwłaszcza teren łączący go z lasem. Poza tym na budynku szkoły przy ul. Cyryla i Metodego postawiono maszt telefonii komórkowej. Ponoć bezpośrednio pod nim emisja fal jest niska, ale my nie mieszkamy pod nim, tylko obok i tu raczej nikt promieniowania elektromagnetycznego nie mierzył. Poza tym budynek szkoły jest długi i w jego przeciwległym do masztu krańcu promieniowanie elektromagnetyczne jest zapewne zbyt wysokie. Szkoda, że nikt się nie liczy z mieszkańcami i uczniami.*

Ocena wyznaczonego obszaru rewitalizacji

Większość respondentów jest zdania, że wyznaczony obszar rewitalizacji jest wyznaczony optymalnie.

WYKRES 3. OCENA WYZNACZONEGO OBSZARU REWITALIZACJI (%)

Wśród osób wyrażających opinię, że na terenie obszaru brakuje jakichś miejsc wskazywali na:

- ⇒ 11B - dalej w kierunku ul. Foluszowej, tam są dzikie wysypiska śmieci, rudera po starym młynie, ogólnie bardzo pesymistyczny krajobraz.
- ⇒ Brak zagospodarowania terenów zielonych wokół Braci Gierymskich, Wyczółkowskiego. Dobre zagospodarowanie tych terenów mogłoby być terenami rekreacyjnymi dla mieszkańców innych rejonów Zielonej Góry.
- ⇒ Moim zdaniem powinien być poszerzony o obszar Dzikiej Ochli i Liliowego Lasu jest potrzeba o wzbogacenie tego terenu o różne motywy służące dla rekreacji dla mieszkańców z miasta, o dbanie o to co już powstało.
- ⇒ Osiedla Pomorskie i Śląskie
- ⇒ Rewitalizacji powinny podlegać także nowe dzielnice ZG
- ⇒ Ul. Fabryczna, Sienkiewicza - sypiące się domy i kamienice

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

Natomiast te osoby, dla których prezentowany obszar rewitalizacji jest uznany za zbyt szeroki podkreślały:

- ⇒ *budzi zastrzeżenia włączenie terenu całego Lasu Piastowskiego i dzikiej Ochli. Ponadto nie rozumiem dlaczego w ramach tego terenu znajduje się UZ, spokojnie te fragmenty miasta można wyłączyć.*
- ⇒ *Nie wiem jakie problemy występują na obszarze Wzgórz Piastowskich*

Spodziewane efekty, jakie dla miasta ma przynieść rewitalizacja

Zapytano badanych czego oczekują w wyniku podjęcia działań rewitalizacyjnych na terenie Zielonej Góry.

- ⇒ W pojawiających się w ankietach opiniach przeważa oczekiwanie poprawy stanu infrastruktury drogowej i technicznej;
- ⇒ Kluczowym efektem rewitalizacji w ocenie respondentów ma być także pobudzenie aktywności dzieci i młodzieży;
- ⇒ Nie bez znaczenia dla mieszkańców biorących udział w badaniu jest także zachowanie walorów przyrodniczych miasta;
- ⇒ Respondenci podkreślają także istotę poprawy estetyki miasta i wzrost integracji społeczności.

TABELA 5. SPODZIEWANE EFEKTY, JAKIE MA PRZYNIEŚĆ REWITALIZACJA W ZIELONEJ GÓRZE

Efekty	Poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej	9	52,9%
	Poprawa estetyki miasta	8	47,1%
	Poprawa bezpieczeństwa na ulicach	5	29,4%
	Zwiększenie integracji mieszkańców	7	41,2%
	Zwiększenie liczby miejsc pracy, zmniejszenie bezrobocia	5	29,4%
	Odnowa zabytków miasta	6	35,3%
	Utrzymanie walorów przyrodniczych miasta (większa dbałość o tereny zieleni)	9	52,9%
	Pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	6	35,3%
	Pobudzenie aktywności dzieci i młodzieży	9	52,9%
	Pobudzenie aktywności osób starszych	4	23,5%
	Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystyczno-rekreacyjnej	3	17,6%

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

PODSUMOWANIE

Prezentowany materiał przedstawia informację o przebiegu dotychczasowych działań i dyskusji. Nie stanowi materiału zamkniętego. Przedstawione stanowiska zostaną zaprezentowane przekazane do dalszych prac nad aktualizacją Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Zielona Góra na lata 2016-22.

ANEKS

Uwagi zgłaszane do projektu uchwały o Komitecie Rewitalizacji

Równoległe do konsultacji związanych z wyznaczeniem granic obszaru rewitalizacji prowadzone zostały konsultacje społeczne dotyczące zasad powołania Komitetu Rewitalizacji. W myśl projektu ma to być ciało opiniująco-doradcze dla Prezydenta związane z udziałem interesariuszy rewitalizacji w procesie wdrażania programu. W skład Komitetu Rewitalizacji według projektu uchwały wchodzi przedstawiciele różnych środowisk związanych z procesem rewitalizacji m.in. poprzez miejsce: zamieszkania, prowadzenia działalności społecznej lub gospodarczej. Komitet ma prawo wyrażać opinie oraz zajmować stanowisko w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy, z organami gminy. Ma on stanowić organizacyjny łącznik między organami gminy a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji i jest podstawowym ogniwem zaangażowania społeczeństwa w proces rewitalizacji. Projekt uchwały o Komitecie Rewitalizacji określa jasno zasady naboru, procedowania i terminy posiedzeń Komitetu. Różnorodność proponowanych przedstawicielstw ma dawać szansę uzyskania jak najszerszej opinii od interesariuszy. Ograniczenie liczby członków tworzących Komitet Rewitalizacji, która została określona na 9 osób, ma zdaniem urzędników sprzyjać uzyskiwaniu porozumień i efektywności podejmowanych decyzji.

Celem konsultacji było uzyskanie opinii i ocen propozycji zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Do partycypacji w tym zakresie zaproszono interesariuszy rewitalizacji, w tym: organizacje pozarządowe, przedsiębiorców, mieszkańców i pozostałe osoby. Udział w konsultacjach miał formę otwartą.

Konsultacje dotyczące reguł powołania i reguł działania Komitetu zostały prowadzone w dniach 18 października 2016 roku do 17 listopada 2016 roku w następujących formach:

- ⇒ Zbierania uwag do całości projektu w formie papierowej i elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego dostępnego na stronie www.zielonagora.pl w zakładce „Rewitalizacja”.
- ⇒ Wywiadów;
- ⇒ Spotkań z mieszkańcami, które odbyły się 24 października i 7 listopada br.

Podsumowując etap konsultacji można uznać, że:

- ⇒ Uzyskano 30 wypowiedzi z wywiadów z przedstawicielami organizacji pozarządowych i branżowych
- ⇒ Ankiety elektroniczne wypełniło 5 osób
- ⇒ Pojawiały się liczne głosy w trakcie spotkań z mieszkańcami

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

Informacje zdobyte w trakcie konsultacji w różnych formach zostały zagregowane w jednym opracowaniu, a na ich podstawie sformułowano kilka wniosków.

Skład osobowy:

- ⇒ Wątpliwość, co do traktowania jako jednej kategorii zarówno przedstawicieli wspólnot mieszkaniowych, jak i administracji spółdzielni, czy ADM. Wątpliwość uzasadnia brak zbieżności interesów;
- ⇒ Propozycja zwiększenia liczby osób reprezentujących organizacje społeczne z 1 do 3, co pozwoli oddać zróżnicowany charakter tych organizacji;
- ⇒ Propozycja zwiększenia liczby osób reprezentujących mieszkańców, w taki sposób, aby pojawiło się po jednym przedstawicielu mieszkańców z obszarów wyróżnionych na etapie diagnozy
- ⇒ Powinni w skład Komitetu wchodzić eksperci w zakresie uwarunkowań technicznych i prawnych, po to aby łatwo można było odrzucać pewne niemożliwe do realizacji propozycje już na etapie projektowym.
- ⇒ Komitet powinni stanowić eksperci i mieszkańcy, po to, aby uniknąć galimatiasu.
- ⇒ Komitet powinien liczyć 11 osób. Zwiększyć do 2 przedstawicieli mieszkańców i 2 przedstawicieli organizacji pozarządowych. Wzmocni to przedstawicielstwo społeczne komitetu.
- ⇒ Mała liczba członków generuje obawę przed dominacją stanowisk urzędowych i branżowych i załatwiania wzajemnych interesów tą drogą.
- ⇒ Zbyt mało jest osób reprezentujących mieszkańców, biorąc pod uwagę, że na poprawę warunków ich życia ma wpłynąć rewitalizacja.

- ⇒ Za mało osób - szczególnie mieszkańców i członków organizacji pozarządowych
- ⇒ Przedstawiciele naukowych z Uniwersytetu Zielonogórskiego powinno być dwóch: z zakresu architektury i urbanistyki i z zakresu zieleni i ochrony środowiska.
- ⇒ Co z podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą, którzy nie są zrzeszeni w żadnej organizacji? Te podmioty, które są "osadzone na stałe" na danym terenie, też powinny mieć możliwość głosu.

Terminy:

- ⇒ par. 4 ust.4 - termin złożenia formularza zgłoszeniowego wydłużyć do 30 dni

Procedury:

Wypowiedzi mieszkańców wskazują jasno:

- ⇒ Zbyt utrudnione jest np. poparcie dla organizacji od 15 innych organizacji. To może stanowić trudność, bo organizacji jest może 700 w ZG, ale większość to martwe twory a aktywnych jest może z 10. Poparcie innych 3 to max.
- ⇒ Par. 5 Zmniejszyć wymagane ilości głosów. W niektórych przypadkach na pewno:

pkt 1) zmniejszyć do 20 głosów mieszkańców
pkt 2) zmniejszyć do 10 głosów organizacji pozarządowych
- ⇒ Test owszem, ale miasto powinno dostarczyć materiały, z jakich należałoby się przygotować. Jest to moim zdaniem transparentne. Mieszkaniec, działacz społeczny, który jest zainteresowany tematem i chce działać na rzecz miasta na co dzień nie siedzi w temacie jak urzędnik. Należy określić jasne reguły i dostęp do materiałów, aby nie doszło do faworyzowania przedstawicieli władz i odrzucania z

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

powodów formalnych osób, które rozumieją istotę rewitalizacji, są kreatywne i działają na rzecz miasta.

⇒ Test owszem, ale na zasadzie wyboru odpowiedzi. I tak zgłaszać się będą osoby zainteresowane tematem i przez to mniej więcej znające zasady rewitalizacji. Tym bardziej gdy to będzie praca tylko społeczna to wielu chętnych nie będzie.

⇒ Zasada głosowania wśród kandydatów jest niedobra. Mogą przeważać elementy niekoniecznie dotyczące znajomości problemu. Może losowanie?

⇒ § 5 – Wymaga, aby Kandydat na członka Komitetu posiadał wiedzę z zakresu rewitalizacji. Do tego wystarczy obowiązkowy udział w szkoleniu na w/w temat a nie jakiś test.

⇒ Zebranie podpisu 15 organizacji moim zdaniem ograniczy a może nawet wykluczy z udziału w Komitecie przedstawiciela organizacji i stowarzyszeń.

⇒ Test musi być bardzo prosty. Uważam, że przy tak postawionych wymaganiach kandydatów będzie znikoma ilość. Następnie wyłonieni kandydaci powinni przejść szkolenie dotyczące idei Rewitalizacji oraz powinny być im przedstawione szczegółowe założenia i projekty GPR Miasta Zielona Góra

⇒ Powinny zostać bardzo jasno określone warunki zaliczenia testu i określenie progów punktowych.

⇒ par. 14 ust. 3 - członkowie skoro coś zgłaszają to wiadomo, że chcą za tym głosować. Dlaczego pozbawia się ich głosu?

⇒ par. 4 ust. 2 Nie może być informacji tylko tam gdzie są propozycje w projekcie uchwały. Większość potencjalnych zainteresowanych albo nie ma czasu śledzić stron urzędu, nie chodzi czytać wiadomości na tablicy a tym bardziej Łącznik Zielonogórski nie wszędzie dociera - niestety.

Inne uwagi:

⇒ Od rozdz. 3 omyłkowo powtarzają się numery paragrafów! Członka Komitetu odwołać nawet po 3 nieobecnościach, ale wcześniej nieusprawiedliwionych przez Przewodniczącego! Wnioskuje o zmianę zapisu o tym, że nie przysługuje wynagrodzenie, dieta ani zwrot kosztów podróży. Bo de facto na 9 członków pozbawieni naprawdę będą tylko przedstawiciel mieszkańców i org. pozarządowej. Wszyscy pozostali będą bowiem uczestniczyć w ramach swoich czynności służbowych, a oni będą musieli wziąć w pracy urlop. To niesprawiedliwe! Na rewitalizację przeznaczymy nie tysiące, czy setki tysięcy, lecz miliony złotych. Czyż ludzie, którzy będą de facto na każde wezwanie prezydenta miasta – mają to robić w ramach wolontariatu? Dlaczego? Za pracę i poświęcanie czasu wolnego przysługuje wynagrodzenie. Jeśli Rada Miasta widzi potrzebę powołania takiego gremium, to winna zabezpieczyć także środki finansowe. Tym bardziej, że nie sądzę by przekroczyły one kwotę 50 tys. zł / rocznie;

Wnioski

Największe zastrzeżenia budzi proponowany skład Komitetu Rewitalizacji, nieodzwierciedlający faktycznej proporcji mieszkańców i przedstawicieli organizacji pozarządowych w mieście.

Zbyt rygorystyczne są warunki naboru członków Komitetu Rewitalizacji, stąd propozycje ich uproszczenia;

Mnogość różnych stanowisk dotyczących rozwiązań co do składu i zasad naboru członków Komitetu Rewitalizacji zwracają uwagę na konieczność uwzględnienia zmian w projekcie uchwały.

Spis treści

GŁÓWNE WNIOSKI	1
WPROWADZENIE	2
DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	5
PRZEBIEG KONSULTACJI	19
Spotkania informacyjno-konsultacyjne	19
Wywiady skategoryzowane.....	27
Ankiety elektroniczne	31
PODSUMOWANIE	42
ANEKS:	43
Uwagi zgłaszane do projektu uchwały o Komitecie Rewitalizacji:.....	43
Skład osobowy:.....	45
Terminy:	46
Procedury:.....	46
Inne uwagi:	47
Wnioski.....	48

Wyznaczanie obszaru rewitalizacji miasta Zielona Góra

**Pracownia Badań
Społecznych i Marketingowych**
Krzysztof Lisowski

Autorzy opracowania

Dorota Szaban

Krzysztof Lisowski

66-004 Racula, ul. Witosa 52
tel: 504129649, e-mail: klisow@wp.pl
NIP: 973-031-87-71, REGON: 978053737